

درس شانزدهم

«وقتی بوعلی کودک بود»

آموختنی‌ها

- ۱- آشنایی با دانشمند بزرگ ایرانی «ابوعلی سینا»
- ۲- تفاوت خوب دیدن و نگاه کردن
- ۳- آشنایی با محدثی بهار ملقب به ملک الشعرا
- ۴- مهارت ساده‌نویسی برخی از جملات
- ۵- درک تفاوت خوب دیدن و خوب نگاه کردن
- ۶- تشخیص شخصیت‌ها، پیام و زمان رخداد داستان

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

ناید: نمی‌آید	..... سخت سر:	یأس: ناامیدی
..... بالین:	..... نجنیدم:	ابرام: اهراب
..... بهبودی:	..... کاوید:	نذر کردن: .....
گرت: اگر تو	..... سپیده دم:	کزان: که از آن
..... ماهر:	..... کرم کرده:	افسرده: .....

سنگ خارا (سنگ خاره): نوعی سنگ، سنگ سخت
شکرانه: کاری که برای سپاس انجام شود.

کلمات متضاد

..... اشک ≠	..... فراوان ≠	..... پرسش ≠
..... نیک بخت ≠	..... سهل ≠	..... آغاز ≠

کلمات هم خانواده

..... طیب،	نذر،
..... شکر،	حیرت،
	قربانی،
	ماهر،

اگر خواندن با درک و فهمیدن مطلب همراه باشد، می‌تواند دروازه‌ای از دانایی را بر ما بگشاید و همین باعث می‌شود تا ما با یافتن آگاهی بیشتر و علم و دانایی افزون، در کارهایمان موفق‌تر شویم. افراد بزرگی مثل بوعلی سینا، از همان کودکی که کتاب یا قرآن می‌خواندند تا معنی کلمات و واژه‌ها را نمی‌فهمیدند، آن را کنار نمی‌گذاشتند. به همین دلیل پیشرفت و جهش حیرت‌آوری در سنین پایین داشتند. اگر می‌خواهیم پیشرفت کنیم و به درجات بالایی علمی برسیم، باید با تأمل و صبر درس بخوانیم.

بخوان و بدان

درنا: برنا! اون لانه‌ی پرنده، روی درخت گوشه‌ی حیاط خیلی قشنگ است! من کنارش عکس گرفتم.
 برنا: کدوم لانه‌ی پرنده؟ من که صبح تا شب تو حیاط هستم، چرا ندیدم!
 درنا: به خوب نکته‌ای اشاره کردی. تو خوب ندیدی، فقط نگاه کردی!
درباره دیدن، گام مهمی برای رسیدن به دانایی است، چون با خوب دیدن، دقیق‌تر و کامل‌تر می‌بینیم و درک و فهم بهتری نسبت به آفرینش خدای بزرگ پیدا می‌کنیم.

نگاه کردن، امری غیر ارادی می‌باشد. مانند: (چشمانمان را باز کردن پلک زدن) ولی خوب دیدن به اطراف امری است که به صورت ارادی و با دقت و انتخاب خودمان انجام می‌شود. مانند: (خرید کتاب، کیف، لباس دلخواه)

دانشمندان واقعی کسانی هستند و بوده‌اند که از کنار پدیده‌ها بی‌تفاوت نگذشته‌اند.

املا دان

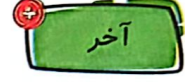
یکی از راه‌های تقویت املا، استفاده از حافظه کوتاه مدت است. به این ترتیب چند بار متن درس را با سرعت بخوانید و بعد در هر مرحله، واژه‌هایی که از درس در خاطر مانده را یادداشت کنید. حال شما سه مرتبه متن درس را بخوان و در هر مرحله کلماتی که در خاطر مانده را یادداشت کن. (نکته: توجه شود کلمات در سری دوم و در سری سوم تکراری با مراحل قبل نباشند).

- الف: کلمات در سری اول: .....
- ب: کلمات در سری دوم: .....
- پ: کلمات در سری سوم: .....

تمرین

۱ هر کلمه را به طبقه‌ی مخصوص آن وصل کن.

۲ درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: عبدا... می‌خواست حسین را به خارج بفرستد.

ب: چشمه با ناامیدی راه خود را عوض کرد.

پ: چشمه آرام و سنگ سخت بود.

ت: محمد تقی بهار، همان ملک‌الشعرا است.

۳ متن زیر را با «تا، اما، و، که» کامل کن.

«مرضیه دختری بود ..... در کلاس پنجم درس می‌خواند. تا می‌توانست تلاش می‌کرد،

..... نمی‌توانست نمره‌های عالی بگیرد. .... اینک معلم او را راهنمایی کرد .....

طریقه‌ی درست مطالعه کردن را به او آموخت.»

۴ با توجه به آموزش‌های درس، جملات زیر را کامل کن.

الف: با دقت در آفرینش خدا و خوب دیدن، ..... بهتری نسبت به آفرینش پیدا می‌کنیم.

ب: پس از درک محتوا و ارتباط میان اجزای تصویر، ..... آن را مشخص می‌کنیم.

۵ با توجه به شعر چشمه و سنگ، کلمه‌های خواسته شده را از جدول پیدا کن و بنویس.

الف: هم‌معنی کلمه‌های (نامیدی، آسان، ابرام)

ب: کوتاه نشده‌ی کلمات (رهی، کز، گرت، استاد)

					ف	ا
					ش	ی
	س	ر	ا	ظ		
	ک	ت	ص	ع	ق	م
	ی	ا	ر	س	ا	ی
ی	ه	ا	ر	س	ا	ی
	ا	ب	ا	ه	گ	ق
	ز	گ	ر	ل	ر	غ
	ن	ک			ت	ن
					و	

۶ جمله‌های زیر را بخوان و با توجه به مفهوم، علامت بزن.

نگاه کردن

خوب دیدن

الف: دیروز فیلم درست کردن کیک اسفنجی را دیدم.
ب: معلم از پنجره رفتار بچه‌ها نسبت به هم را نگاه می‌کرد.
پ: معلم روی پله‌ها نشسته بود و به من نگاه می‌کرد.
ت: حسین با تلسکوپ ستاره‌ها را می‌دید.

۷ شعر «چشمه و سنگ» چند بیت است؟ ..... «بیت‌های زوج شعر را بنویس».

.....
.....
.....

۸ با کلمه‌ی «بی‌انصافی»، دو جمله‌ی متفاوت بنویس. (پرسشی، تعجبی)

..... پرسشی:
..... تعجبی:

۹ هر یک از واژه‌های زیر به چه معناست؟

الف: اندک‌اندک یعنی : .....

ب: دم‌به‌دم یعنی : .....

۱۰ به تصاویر زیر با دقت نگاه کن. مطالبی که از آن‌ها برداشت کردی را در سه بخش زیر بنویس.

....	مقدمه
....	توضیح
....	نتیجه

۱۱ با توجه به متن درس «وقتی بوعلی کودک بود» پاسخ بده.

شخصیت اصلی داستان:

شخصیت‌های فرعی:

زمان رخداد‌های داستان:

پیام داستان:

۱۲ با توجه به سؤالات داده شده، گزینه‌ی مناسب را مشخص کن.

الف: خوب دیدن، خوب گوش کردن و خوب فکر کردن، ..... است.

(۱) درک و فهم (۲) فهمیدن (۳) مشاهده‌ی خوب (۴) سرآغاز دانایی

ب: در جمله‌ی زیر، منظور از کلمه‌ی مشخص شده چیست؟

«اشک شوق از دیدگان ستاره، فروریخت»

(۱) ستاره‌ی زهره (۲) طیب (۳) مادر حسین (۴) چراغ روشن

پ: «راه‌های دستیابی به شناخت و آگاهی» در کدام گزینه آمده است؟

(۱) شعر و شاعری (۲) علم و تجربه (۳) تفکر و اندیشه (۴) لطف و محبت

ت: کدام کلمه‌ی زیر با «گذار» کلمه‌ی معناداری می‌سازد؟

(۱) بنیان (۲) خدمت (۳) نماز (۴) سپاس

ث: معنای عبارت‌های «قرار از کف دادن» و «سر و کله زدن» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

(۱) فقیر شدن - دعوا (۲) بی‌تابی - بحث کردن (۳) شادمان گشتن - شاخ و شانه کشیدن (۴) آرامش یافتن - درگیر شدن

خوانش و پردازش

متن زیر را بخوان و به سؤالات پاسخ بده. ۱۳

من دوستی دارم که همیشه از او به عنوان بهترین دانش آموز یاد می‌شود. هر کجا می‌رود، می‌تواند نظر همه را جلب کند. او بسیار مؤدب و خوش رو است. او می‌گوید: «بادقت درس می‌خوانم، هر شب چند صفحه مطالعه می‌کنم و به راهنمایی‌های معلم و پدر و مادرم عمل می‌کنم. این رمز موفقیت من است.»

الف: نظر همه را جلب می‌کند، یعنی چه؟

.....

ب: آیا موفقیت دوست من، رمز دیگری هم می‌تواند داشته باشد؟

.....

پ: در کدام جمله رفتار دوست من، آمده است؟ بنویس.

.....

ت: برنامه‌ی درس خواندن شما چگونه است؟

.....

